

CHP'nin 85. Yıldönümü...

Atatürkçülerin, bütün yurtseverlerin bir araya gelmeleri ve CHP'yi desteklemeleri gerektiği günleri yaşıyoruz. Gün, sen-ben kavgalarının bir kenara itilmesini gerektiriyor. Genel Başkan Sayın Baykal'ın yerel seçimlerden önce bu hareketi kolaylaştırmak ve gerçekleştirmek için toparlayıcı ve kucaklayıcı bir açılım yapması çok yararlı olacaktır.

ALEV COŞKUN

CHP, Cumhuriyet döneminde kurulan ilk partidir, Cumhuriyetle yaşattır. Bugün CHP'nin kuruluşunun 85. yıldönümüdür. CHP, aslında Ulusal Bağımsızlık Savaşı'nı halk içinde veren "Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti"nin bir siyasal partiye dönüşmesiyle ortaya çıkmıştır, resmi kuruluş tarihi de 9 Eylül 1923'tür.

Bu konuyu kısaca özetleyelim. 9 Eylül 1922'de Ulusal Bağımsızlık Savaşı'nın kazanılmasından 3 ay sonra 6 Aralık 1922'de Atatürk Ankara'da Hâkimiyeti Milliye, Yenigün ve Öğüt gazetelerine bir parti kurmak istediğini belirten bir açıklama yaptı.

Bu açıklamada ülkenin ekonomik ve sosyal durumuyla ilgili konularda, programlı çalışmalar yapılması gerektiğini belirtiyor özellikle halkçılık konusu üzerinde duruyordu. Atatürk, CHP'yi kurma yönündeki bu kararını açıkladıktan sonra, halkın da görüşlerini almak amacıyla yurt gezisine çıktı. Bu gezide kurulacak partinin temel ilkelerinin ne olacağını da şöyle özetlemiştir:

"Halk fırkasının asıl ruhu bağımsızlık ve kayıtsız şartsız milli egemenliktir..."

Birinci TBMM, 1 Nisan 1923 tarihinde kendisini feshetti ve seçimlerin yenilenmesine karar verdi. CHP'nin kuruluşu henüz gerçekleşmediği için "Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti" yeni seçime, cemiyetin başkanı Gazi Mustafa Kemal'in imzasını taşıyan ve 9 maddeden oluşan bildiriyle girmiştir.

Bu bildirideki temel ilkeler halkın kayıtsız, şartsız egemenliği ve halkın kendisini yönetmesi yani Cumhuriyet yönetimi olarak saptanmıştır.

Seçimlerden sonra oluşan yeni Meclis, çalışmalarına başlamıştı. Halk Fır-

kası'nın kuruluş dilekçesi İçişleri Bakanlığı'na verildi. Bu dilekçenin altında partinin Başkanı Gazi Mustafa Kemal ve Genel Sekreter **Recep Peker**'in imzaları vardı. CHP'nin kuruluş tarihi olarak 9 Eylül 1923 kabul edilmiştir.

Ulusal Bağımsızlık Savaşı sürerken TBMM'nin aldığı kararlarda, o dönemde Mustafa Kemal'in verdiği söylevlerde, açıklamalarda, ortaya çıkan temel görüşler, yeni kurulan CHP'nin programında yer aldı.

Bu temel ilkeler şöyle sıralanabilir: Halkçılık, milletçilik, ulusçuluk, milli irade, antiemperyalizm, tam bağımsızlık, saltanata dayalı devlet sisteminin ve devlet yönetiminde İslamcı düşüncesinin reddedilişi, ulusun ilerlemesi ve modernleşmesi...

Bütün bu düşünceler aslında önce 22 Haziran 1919 tarihli Amasya Bildirgesi ve sonra Erzurum ve Sivas kongreleri kararlarında, birinci TBMM'nin antiemperyalist savaşımında yer almıştır.

CHP daha sonra Atatürk'ün aydınlanma devrimlerinin gerçekleşmesinde, Aydınlanma devriminin halk kitlelerine yayılmasında en etkin görevi almıştır.

CHP 1946'da çok partili demokratik yaşama geçirilmesini sağlamış ve 14 Mayıs 1950'de yargıç denetiminde dürüst ve demokratik seçimleri yaparak, siyasal iktidarın barış içinde kansız bir biçimde el değiştirmesini gerçekleştirmiştir.

CHP, Türkiye'nin modernleşmesi ve demokratik yaşamın güçlenmesinde çok önemli görevler üstlenmiştir.

Bugün, CHP için türlü eleştiriler vardır. Bu da sağlık nedeni olarak sayılmalıdır.

Türkiye bugün en güç dönemlerinden birisini yaşamaktadır.

Bugün siyasal iktidarı elinde tutan parti, laikliğe karşı hareketlerin odak nok-

tası olarak kapatılması istemiyle hakkında Anayasa Mahkemesi'nde dava açılmıştır.

Bugün bilinmektedir ki, Türk milli eğitimine tarikatlar egemen olmuştur. Ülkemizdeki tüm öğrenci yurtlarının üçte ikisi tarikatların elindedir. Türkiye olmak ya da olmamak noktasında ince ve nazik bir çizginin üzerindedir.

Laik Cumhuriyet tehlike içindedir. Tarikatlar etkilerini giderek arttırıyorlar. Türkiye adeta bir tarikatlar demokrasisine dönüşmüş bir manzara göstermektedir.

Siyasal iktidar elindeki devlet gücünü kullanarak, devletin imkânlarıyla yoksul halkı elde etmek için kömür ve erzak paketleri dağıtmaktadır.

Bugün Türk ekonomisi zor durumla karşı karşıyadır. Türkiye tarihinin en borçlu olduğu ve en büyük dış açığının verildiği bir dönemi yaşamaktadır.

Bugün, demokratik hukuk devleti ilkeleri ne kadar tehlike altındaysa, ülkemizin üniter yapısı da tehdit altındadır.

Bu nedenlerle bugün Atatürkçülerin, aydınların, yurtseverlerin bir araya gelme günüdür. Tüm ayrılıkların, tüm eleştirilerin bir süre askıya alınması gereken günleri yaşıyoruz. Kişisel kinler, kişisel düşünceler bir süre bir kenara itilmelidir. Koşullar öyle zorlayıcı ki, gün CHP'yi güçlendirme ve AKP'yi yerel seçimlerde baş aşağı yapma günüdür.

CHP ve Genel Başkan **Baykal** laik Cumhuriyetin korunması yönünde ciddi biçimde tavır koymaktadır. Bu tavır genişletilip, Anadolu'ya yayılmalıdır.

CHP Genel Başkanı, son konuşmasında CHP'nin şu anda hantal bir yapıya sahip olduğu gerçeğini dile getirmiştir. CHP'nin dinamik bir yapıya kavuşması için her şeyden önce bütün ilçelerde kadın kolları ve gençlik kollarının harekete geçirilmesi gerekmektedir.

Atatürkçülerin, bütün yurtseverlerin bir araya gelmeleri ve CHP'yi desteklemeleri gerektiği günleri yaşıyoruz. Gün, sen-ben kavgalarının bir kenara itilmesini gerektiriyor. Genel Başkan Sayın Baykal'ın yerel seçimlerden önce bu hareketi kolaylaştırmak ve gerçekleştirmek için toparlayıcı ve kucaklayıcı bir açılım yapması çok yararlı olacaktır.